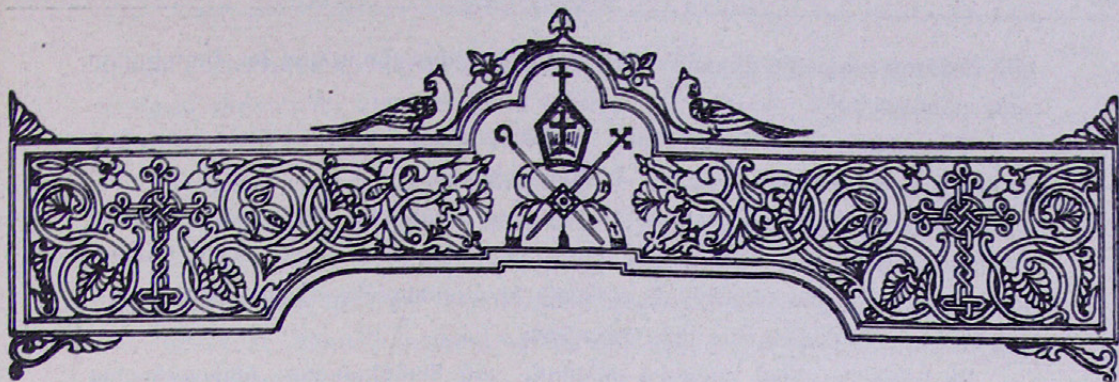

ԵՐԶԱՆԿԱՀԻՇԱՏԱԿ Տ. Տ. ՆԵՐՍԵՍ Ե ԱՇՏԱՐԱԿԵՑԻ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

**ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԸ
ՆԵՐՍԵՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՇՏԱՐԱԿԵՅՈՒ ԾՆՆԴՅԱՆ
200-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ**

ՎԱԶԳԷՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ԲՐԻՍՏՈՍԻ, ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ
ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻՍ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ, ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ
ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՑ ԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՍՐԲՈՑ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ
ԷԶՄԻԱԾՆԻ

ԲՐԻՍՏՈՍԱԽԱՆԴ ՍԻՐՈՑ ՈՂԶՈ՞ՅՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ
Տ. Տ. ԽՈՐԵՆԱՅ ԱՌԱՋՆՈՑ, ՊԱՏՐԻԱՐԺԻՆ ՀԱՅՈՑ ՍՐԲՈՑ
ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ Տ. ԵՂԻՇԷԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ, ՊԱՏՐԻԱՐԺԻՆ ՀԱՅՈՑ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍՈՑ Տ. ՇՆՈՐՀՔԱՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ,
ՀԱՄՕՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ,
ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ ԵՒ ՍԱՐԿԱԽԱԳԱՅ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎՈՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ
ԵՒ ՍԻՐԵՑԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱՒԱՏԱՅԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

Աստուծոյ ողորմութեամբ, ժԹ դարը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ եւ ժո-
ղովորդի պատմութեան վրայ կը բացուի հոգեւոր զարթօնքի ու ազատութեան
շեփորներով:

Հերոսական մաքառումներու այդ դարաշրջանի սեմին, մեր առջեւ կը
բարձրանայ պայծառ ու հզօր իմացականութիւնը Հայրապետի մը, որ գիտցաւ
ու. Էջմիածնի ոգեկան կատարներում հասնիլ, եւ այդ բարձունքէն լուսաւո-

րել հոգեւոր-ազգային վերածնունդի ճամփան, առաջնորդելով իր ժողովուրդը այդ լույսով:

Մեր եկեղեցւոյ պատմութեան երկնականարի վրայ բարձրացող այդ աստղը՝ **Աշտարակեցի Ներսէս Ե կաթողիկոսն է:**

Ինչպէս բազում մեծագործ եկեղեցական դէմքերու, նաեւ անոր հոգիին ծննդավայրը եղաւ ս. Էջմիածին, որուն նուիրեալ զատակը եւ ապա Գահակալը դարձաւ, յիշատակութեան արժանի իրագործումներով, հայոց պատմութեան ամէնէն բախտորոշ մէկ շրջանին:

Իր գործնէութեան առաջին օրերուն, ան հանդիսացաւ նախանձալոյզ ու ժրաշամ բարեկարգիչը Մայր Աթոռի ներքին կեանքի, իբրեւ աջ բազուկը ծերունազարդ Դանիէլ եւ Եփրեմ կաթողիկոսներու, ծառայելով վարչական ու կրթանուէր արդիւնալի աշխատանք:

Ապա, իբրեւ թեմակալ առաջնորդ, աննախընթացօրէն քելուն գործնէութիւն ունեցաւ վրահայոց մէջ, յատկապէս որպէս կրթական ու մշակութային հաստատութեանց հիմնադիր ու ոգեշնչող ղեկավար:

Իր կեանքի կոթողային գործերէն մին, իր հիմնած վարժարանը եղաւ Թիֆլիսի մէջ 1816-ին: Ներսիսեան վարժարանը, աւելի քան մէկ դար, հանդիսացաւ արեւելահայութեան կրօնական, գիտական եւ հայրենասիրական կեդրոններէն մին, նախախնամական դեր կատարելով ի խնդիր հայ ժողովուրդի հոգեւոր լուսատրութեան եւ ազգային գիտակցութեան կազմաւորման:

Մեծ Աշտարակեցին իր կեանքի ամենափառաւոր պահը ապրեցաւ սակայն 1827-ի հոկտեմբերին, երբ սուրբ խաչը ձեռքին՝ մարտի հրաւեր կարդաց, կազմակերպեց ու գլուխը անցաւ հայ կամաւորներու գունդերուն, վասն Քրիստոսի եւ վասն հայրենեաց ազատութեան, պատգամելով՝ «Դիմադրեցէք թշնամուն եւ սորա արքանեակներին կամ ոռուսաց զօրքերի հետ միասին եւ կամ թէ ուրիշ կերպ. թէ հարկ լինի մի խնայէք ձեր արեան վերջին կաթիլը»: Այսպէս է որ հայոց զօրքերը անմահացան՝ Էջմիածնի և Երեւանի գրաման հերոսամարտերուն մէջ: Եւ այսպէս է որ ոռու ժողովուրդի օգնութեամբ վերջ գտաւ պարսիկ խաներու դաժան տիրապետութիւնը Արեւելահայաստանի վրայ:

Քրիստոնեայ Ռուսաստանի հովանիին ներքեւ, կրօնական-ազգային կազմակերպութեան ու զարգացման լայն հորիզոն բացուեցաւ հայ եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովուրդի առջեւ: Նախորդ դարուն սկիզբ առած հոգեւոր-կրթական զարթօնքը, այժմ նոր պայմաններու մէջ, նոր թափով իր վերջնական հունին մէջ մտաւ, ճշմարիտ վերածնունդի ճանապարհով:

Եւ կամօքն Աստուծոյ, իր ժողովուրդին նուիրուած պայծառատես ու քաջ Հովիւր, փառքով բարձրացաւ Լուսաւորչի գահին վրայ, հոգեւոր արթնութեամբ եւ երկաթեայ ձեռքով շարունակելով իր շինարար աշխատանքը, եւ առաւել ամրապնդելով կարգն ու կանոնը եւ շէնութիւնը Մայր Աթոռին եւ հայ եկեղեցական կեանքին:

Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ներսէս Ե Աշտարակեցին, մեր եկեղեցւոյ եւ ժողովուրդի վերածնունդը կերտող դէմքերէն մէկն է, արժանի մեր եւ ա-

պագա սերունդներու յարգանքին, իբրեւ ժիր մատուակ լոյս հաւատքի, իբրեւ նույնքան ժիր գործիչ գիտութեան եւ կրթութեան եւ իբրեւ «Պաշտպան հայրենեաց»:

Փառք եւ յաւերժական լոյս իր յիշատակին:

Երանաշնորհ կաթողիկոսի ծննդեան երկուհարիւրամեակի լրումին, պսոյ Մէր կոնդակով կ'առաջադրենք, որպէսզի յառաջիկայ սեպտեմբեր ամսին, հայոց բոլոր եկեղեցիներու մէջ հոգեհանգստեան համդիսատր պաշտօններ մատուցուին եւ կենդանի խօսքով ոգնկոչուին կեանքն ու գործը Աշտարակեցի մեծ Հայրապետին:

«Յիշեցէք զգործս հարց ձերոց, որ ինչ քաջութիւնս արարին ի դարս իւրաքանչիւր. ստացարոյք փառս աւագութեան, եւ ժառանգեցէք զանում յաւիտենից» (Ա. Մակ. Բ 51):

Հայր Մարգարէ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ կոնդակս ի 13-ն փետրուարի
1970 փրկչական ամի,
եւ ի տումարիս հայոց ՌՆԺԸ,
ի մայրավանս սրբոյ Էջմիածնի
ՀՄՐ. 674

